

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
POCKET

LIONEL SHRIVER

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ
ΜΙΛΗΣΟΥΜΕ ΓΙΑ
ΤΟΝ ΚΕΒΙΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΓΩΓΩ ΑΡΒΑΝΙΤΗ

*Ένα παιδί χρειάζεται πιο πολύ την αγάπη σου
όταν δεν την αξίζει.*

ΕΡΜΑ ΜΠΟΜΠΕΚ

Αγαπημένε μου Φράνκλιν,

Δεν ξέρω γιατί ένα ασήμαντο επεισόδιο σήμερα το απόγευμα με έκανε να σου γράψω. Όμως, απ' όταν δεν είμαστε πια μαζί, μου λείπει πάρα πολύ που γύριζα σπίτι και σου διηγούμουν όλα τα παράξενα της μέρας μου, έτσι όπως έρχεται η γάτα και αφήνει το ποντίκι μπροστά στα πόδια σου: μικρές ταπεινές προσφορές των ζευγαριών, αφού έχουν βγει για αναζήτηση τροφής σε ξεχωριστά λιβάδια. Αν σε είχα βρει απόψε αραχτό στην κουζίνα μου να αλείφεις μισοξεραμένο φιστικοβούτυρο σ' ένα φραντζολάκι, κι ας ήταν σχεδόν ώρα για φαγητό, με το που θα άφηνα κάτω τις σακούλες με τα ψώνια μου, από τις οποίες η μία στάζει ένα διάφανο κολλώδες υγρό, αυτή η ιστοριούλα θα έρρεε ποτάμι από τα χείλη μου από μόνη της, πριν προλάβω καν να σε μαλώσω γιατί έχουμε μακαρονάδα και, κάνε μου τη χάρη, μη φας όλο αυτό το σάντουιτς.

Τον πρώτο καιρό, φυσικά, οι δικές μου διηγήσεις ήταν εξωτικές ιστορίες από τη Λισαβόνα ή το Κατμαντού. Αλλά κανείς δεν θέλει να ακούει ανέκδοτα από το εξωτερικό, σοβαρά, και από τον αποκαλυπτικά ευγενικό τόνο σου καταλάβαινα ότι κατά βάθος θα προτιμούσες απλά μπιχλιμπίδια από την πατρίδα. Έναν σουρεαλιστικό διάλογο με έναν υπάλληλο στα διόδια της γέφυρας Τζορτζ Ουάσινγκτον, ας πούμε. Τα μικρά θαύματα από τα οικεία και καθημερινά επιβεβαίωναν την άποψή σου πως με όλα αυτά τα ταξίδια μου στο εξωτερικό εγώ έκλεβα στο παιχνίδι. Στα δικά μου αναμνηστικά – ένα κουτάκι ελαφρώς μπαγιάτικα βέλγικα σοκολατάκια, ή ότι οι

Βρετανοί λένε «κολοκύθια» αντί «σαχλαμάρες»– η γοητεία ήταν τεχνητή, τα διαπότιζε η μαγεία της απόστασης. Σαν τα δωράκια που ανταλλάσσουν μεταξύ τους οι Γιαπωνέζοι (μέσα σε κουτάκι μέσα σε σακουλίτσα, μέσα σε κουτάκι μέσα σε σακουλίτσα) – η λάμψη των δικών μου αναμνήσεων από κάπου πολύ μακριά ήταν σκέτο περιτύλιγμα. Ασύγκριτα μεγαλύτερο το επίτευγμα να τριγουρίζεις όλη μέρα στα ακατέργαστα σκουπίδια της παλιάς καλής Πολιτείας της Νέας Υόρκης και να ψαρεύεις μια πικάντικη στιγμή από τα ψώνια σου στο σουπερμάρκετ Γκραντ Γιούνιον του Νιέκ.

Γιατί εκεί συνέβη αυτό που θα σου διηγηθώ. Φαίνεται ότι τελικά αρχίζω να εμπεδώνω αυτό που προσπαθούσες πάντα να μου μάθεις, ότι η ίδια μου η χώρα είναι τόσο εξωτική και επικίνδυνη όσο και η Αλγερία. Ήμουν στον διάδρομο με τα γαλακτοκομικά, δεν χρειάζομαι και πολλά πράγματα. Δεν ήθελα. Δεν τρώω ποτέ ζυμαρικά, τώρα που δεν είσαι εσύ εδώ να αδειάζεις τα δύο τρίτα της σουπιέρας. Μου λείπει η όρεξή σου.

Ακόμη δυσκολεύομαι να εμφανιστώ δημόσια. Θα νόμιζες πως σε μια χώρα τόσο ονομαστή για την έλλειψη «αίσθησης της ιστορίας» όπως ισχυρίζονται οι Ευρωπαίοι, η περιβόητη αμνησία της Αμερικής θα με είχε ωφελήσει. Πού τέτοια τύχη! Κανένας εδώ δεν φαίνεται να ξεχνάει ύστερα από ένα χρόνο και οχτώ μήνες – ακριβώς. Χρειάζεται να μαζεύω όλο μου το κουράγιο όποτε αρχίζουν να μου τελειώνουν οι προμήθειες. Εντάξει, για τους υπάλληλους του Σέβεν Ιλέβεν στη Χόουπγουελ Στριτ η γοητεία μου έχει πια ξεθωριάσει, κι έτσι μπορώ να πετάγομαι να πάρω ένα γάλα χωρίς να με στραβοκοιτάξει κανένας. Αλλά το συνηθισμένο μας σουπερμάρκετ, το Γκραντ Γιούνιον, παραμένει πεδίο αναμέτρησης.

Πάντα αισθάνομαι σαν παράνομη εκεί μέσα. Για να το ξεπερά-

σω, κρατάω την πλάτη μου στητή, τους ώμους μου τεντωμένους. Τώρα καταλαβαίνω τι εννοούν όταν λένε «ψηλά το κεφάλι» και με εκπλήσσει καμιά φορά πόσο μπορεί να επηρεάσει εσωτερικά τον άνθρωπο μια αυστηρή πόζα. Εγώ όταν παίρνω περήφανη στάση, αισθάνομαι λίγο λιγότερο ταπεινωμένη.

Εκεί που ταλαντεύομαι ανάμεσα στα μεγάλα ή τα μέτρια αυγά, έριξα μια ματιά προς τα γιαούρτια. Πρόσεξα, λίγα μέτρα πιο πέρα, τα θαμπά μαύρα μαλλιά μιας πελάτισσας που η ρίζα τους άσπριζε γύρω στους τρεις πόντους και το κατσάρωμά τους κρατούσε ακόμη μόνο στις άκρες: υπολείμματα μιας παλιάς περιμάναντ. Το παστέλ μοβ συνολάκι μπορεί κάποτε να ήταν υπέρκομψο, αλλά τώρα η μπλούζα τσίτωνε στις μασχάλες και το φαρδύ βολάν στο τελείωμά της τόνιζε δυο ξεχειλωμένους γοφούς. Το ρούχο σίγουρα χρειαζόταν σιδέρωμα και οι τονισμένοι με βάτες ώμοι είχαν αχνά σημάδια από συρμάτινη κρεμάστρα. Κάτι από τα βάθη της ντουλάπας, συμπέρανα, στο οποίο καταφεύγεις μόνο όταν όλα τα υπόλοιπα είναι βρόμικα ή πεταμένα στο πάτωμα. Καθώς η γυναίκα ανασήκωσε το κεφάλι της προς τα κατεργασμένα τυριά, είδα τη ζάρα ενός διπλοσάγονου.

Μην προσπαθήσεις να μαντέψεις· δεν θα την αναγνώριζες με τίποτε από την περιγραφή μου. Κάποτε ήταν τόσο νευρωτικά σβέλτη, λεπτή, γωνιώδης και λαμπερή, σαν διαφήμιση σε περιοδικό μόδας. Αν και είναι πιο ρομαντικό να φαντάζεσαι τον χαροκαμένο άνθρωπο λιπόσαρκο, υποθέτω ότι μπορεί κανείς να πενθεί εξίσου αποτελεσματικά με σοκολάτες όσο και με σκέτο νερό της βρύσης. Επίσης, υπάρχουν γυναίκες που διατηρούνται λεπτές και κομψές, όχι τόσο για να ευχαριστήσουν ένα σύζυγο αλλά για να ανταγωνιστούν μια κόρη, και, χάρη σ' εμάς, η συγκεκριμένη έχει χάσει το κίνητρό της.

Ήταν η Μέρι Γούλφορντ. Δεν νιώθω περήφανη γι' αυτό, αλλά δεν άντεχα να την αντιμετώπισω. Κλωνίστηκα. Τα χέρια μου ίδρωσαν καθώς κρατούσα με το ένα το καρότσι και με το άλλο έλεγχα τάχα αν τα αυγά της δωδεκάδας ήταν όλα γερά. Έδωσα στα χαρακτηριστικά μου την έκφραση του πελάτη που μόλις θυμήθηκε κάτι στον διπλανό διάδρομο, κατάφερα να τοποθετήσω τα αυγά στο κάθισμα για τα μωρά χωρίς να στραφώ και την κοπάνησα μ' αυτή την προσποίηση, παρατώντας επιτόπου το καρότσι μου γιατί έτριζαν οι ρόδες του. Ξαναπήρα αναπνοή μπροστά από το ράφι με τις σούπες σε κονσέρβα.

Θα έπρεπε να ήμουν προετοιμασμένη και συνήθως είμαι – ετοιμοπόλεμη, επιφυλακτική, συχνά χωρίς λόγο όπως αποδεικνύεται τελικά. Αλλά δεν γίνεται να βγαίνω από το σπίτι μου ζωσμένη τα άρματα για κάθε μικροδουλίτσα και, άλλωστε, τι θα μπορούσε να μου κάνει τώρα πια η Μέρι; Μου έκανε ό,τι χειρότερο μπόρεσε: με έσυρε στα δικαστήρια. Παρ' όλα αυτά, ήταν αδύνατον να σταματήσω το χτυποκάρδι μου, ούτε να επιστρέψω αμέσως στα γαλακτοκομικά, ακόμα κι όταν συνειδητοποίησα ότι είχα αφήσει μέσα στο καρότσι την κεντητή τσάντα μου από την Αίγυπτο, μαζί με το πορτοφόλι μου.

Που ήταν και ο μοναδικός λόγος που δεν έφυγα εντελώς από το Γκραντ Γιούνιον. Κάποια στιγμή θα έπρεπε να γυρίσω στα κρυφά να μαζέψω την τσάντα μου, οπότε απέμεινα να θαυμάζω το έκθεμα από κουτάκια σούπες Κάμπελ με σπαράγγια και τυρί και να σκέφτομαι αφηρημένα ότι ο Άντι Γουόρχολ θα είχε φρίξει μ' αυτή την απομίμηση.

Όταν επέστρεψα τελικά σαν τον κλέφτη, το πεδίο ήταν ελεύθερο. Τράβηξα απότομα το καρότσι μου και έγινα ξαφνικά η πολυά-

σχολη εργαζόμενη που έχει να ξεπετάξει στα γρήγορα τα ψώνια της για το σπίτι. Γνώριμος ρόλος, θα έλεγες. Κι όμως, πάει τόσοσ καιρός από τότε που ένιωθα κάπως έτσι, ώστε ήμουν σίγουρη ότι οι μπροστινοί μου στην ουρά του ταμείου δεν θα ερμήνευαν τη βιασύνη μου ως την ανυπομονησία μιας εργαζόμενης για την οποία ο χρόνος είναι χρήμα, αλλά ως τον πανικό μιας κυνηγημένης που ιδρώνει από το άγχος να φύγει όσο το δυνατόν πιο γρήγορα.

Όταν αράδιασα τα ετερόκλητα ψώνια μου στον κυλιόμενο διάδρομο, η χάρτινη συσκευασία των αυγών ήταν υγρή και κολλώδης, πράγμα που έκανε την ταμιά να την ανοίξει. Χα! Η Μέρι Γούλφορντ με είχε εντοπίσει τελικά.

«Και τα δώδεκα!» φώναξε το κορίτσι. «Θα ειδοποιήσω να σας φέρουν άλλη συσκευασία».

Τη σταμάτησα. «Όχι, όχι» είπα. «Βιάζομαι. Θα τα πάρω όπως είναι».

«Μα είναι όλα—»

«Θα τα πάρω όπως είναι!» Σε τούτη τη χώρα δεν υπάρχει καλύτερος τρόπος για να κάνεις τους ανθρώπους να συνεργαστούν από το να δείξεις ότι είσαι λιγάκι σαλεμένη. Η ταμιάς, αφού σφούγγισε επιδεικτικά τον κωδικό του προϊόντος με απορροφητικό χαρτί, πέρασε τα αυγά από το σκάνερ κι ύστερα σκούπισε τα χέρια της σηκώνοντας τα μάτια προς το ταβάνι.

«Κατσαντουριάν» διάβασε όταν της έδωσα την κάρτα του σουπερμάρκετ. Το είπε δυνατά, σαν να απευθυνόταν σ' αυτούς που περίμεναν στην ουρά. Ήταν αργά το απόγευμα, η ιδανική βάρδια για μια δουλειά μετά το σχολείο· δεκαεφτά χρονών το πολύ, η νεαρή ταμιάς θα μπορούσε κάλλιστα να ήταν μια από τις συμμαθήτριες του Κέβιν. Ναι, ξέρω, υπάρχουν πέντ'έξι γυμνάσια στην περιοχή και

η οικογένειά της θα μπορούσε κάλλιστα να είχε μόλις μετακομίσει εδώ από την Καλιφόρνια. Όμως, κρίνοντας από το ύφος της, δεν το νομίζω. Με κάρφωσε με ένα σκληρό βλέμμα. «Πολύ ασυνήθιστο όνομα».

Δεν ξέρω τι μ' έπιασε, αλλά έχω κουραστεί πια μ' αυτή την ιστορία. Όχι ότι δεν ντρέπομαι. Αντίθετα, με έχει εξουθενώσει η ντροπή, με έχει τυλίξει από την κορυφή ως τα νύχια, κολλάω ολόκληρη από τη γλίνα της που με καλύπτει σαν ωμό ασπράδι αυγού. «Είμαι η μοναδική Κατσαντουριάν στην Πολιτεία της Νέας Υόρκης» είπα προκλητικά και τράβηξα την κάρτα μου από το χέρι της. Η ταμίας πέταξε τα αυγά μου σε μια χαρτοσακούλα, όπου συνέχισαν να στάζουν ωμό ασπράδι.

Τώρα λοιπόν είμαι στο σπίτι – αυτό που περνιέται για σπίτι μου. Εσύ, φυσικά, δεν έχεις έρθει ποτέ εδώ, γι' αυτό επέτρεψέ μου να σου το περιγράψω.

Δεν θα το πίστευες. Αν μη τι άλλο, που επέλεξα να παραμείνω στο Γκλάντστοουν, ύστερα από τόση φασαρία που είχα κάνει όταν μετακομίσαμε σε προάστιο αρχικά. Όμως αισθάνθηκα ότι έπρεπε να είμαι κοντά στον Κέβιν για να μπορώ να πηγαίνω με το αυτοκίνητο. Εκτός αυτού, όσο κι αν λαχταράω την ανωνυμία, δεν σημαίνει και ότι θέλω οι γείτονές μου να ξεχάσουν ποια είμαι· θέλω να με θυμούνται, κι αυτή την ευκαιρία δεν την προσφέρει η μεγάλη πόλη. Εδώ είναι το μόνο μέρος του κόσμου όπου τα παρακλάδια της ζωής μου έχουν έναν αντίκτυπο σε άλλους, και τώρα μου είναι πολύ πιο σημαντικό να με καταλαβαίνουν οι άνθρωποι παρά να γίνομαι αρεστή.

Αφού εξόφλησα τους δικηγόρους μου έμειναν αρκετά ψίχουλα για να αγοράσω ένα δικό μου σπιτάκι, αλλά μου ταίριαξε περισσό-

τερο η προσωρινότητα του ενοικίου. Όπως κι αυτή η μεζονέτα Πλειϊμομπίλ που νοίκιασα μου φάνηκε πιο ταιριαστή για το ταμπεραμέντο μου. Ω, θα είχες φριξεί! τα ντουλάπια είναι όλα από νοβοπάν, πρόκληση για το αιώνιο ρητό του πατέρα σου: «Το παν είναι τα υλικά». Αλλά αυτή η αίσθηση του ετοιμόρροπου είναι που λατρεύω.

Όλα εδώ μέσα είναι επισφαλής. Η απότομη εσωτερική σκάλα δεν έχει κουπαστή, καρυκεύοντας έτσι με μια δόση ιλίγγου την άνοδό μου προς το κρεβάτι το βράδυ, ύστερα από τρία ποτηράκια κρασί. Τα πατώματα τρίζουν, τα κουφώματα μπάζουν και γενικά το σπίτι αποπνέει μια τέτοια ατμόσφαιρα αστάθειας και αβεβαιότητας που νομίζεις ότι ανά πάσα στιγμή μπορεί να αναβοσβήσει και να εξαφανιστεί σαν κακή ιδέα. Στο ισόγειο, οι μικρές λάμπες αλογόπου που κρέμονται σε σκουριασμένους συρμάτινους γάντζους από ένα καλώδιο κατά μήκος του ταβανιού έχουν μια τάση να τρεμοπαίζουν και το τρεμουλιαστό φως τους συμβάλλει κι αυτό στην αίσθηση ανάβω σβήνω που διαποτίζει την καινούργια ζωή μου. Παρομοίως, τα εντόσθια της μοναδικής πρίζας τηλεφώνου που διαθέτει το σπίτι είναι ξεκοιλιασμένα: η ασταθής επικοινωνία μου με τον έξω κόσμο κρέμεται από δύο άθλια συγκολλημένα καλώδια και πολύ συχνά κόβεται. Παρόλο που ο ιδιοκτήτης μου έχει υποσχεθεί μια κανονική ηλεκτρική κουζίνα, ζω άνετα και με την πλάκα ψησίματος που το φωτάκι ένδειξης λειτουργίας της είναι καμένο. Το εσωτερικό πόμολο της εξώπορτας κάθε τόσο μου μένει στο χέρι. Μέχρι στιγμής καταφέρνω να το ξαναβάζω στη θέση του, αλλά εκείνη η κουλή μεταλλική υποδοχή που προβάλλει από την τρύπα της κλειδαριάς είναι σαν να με κοροϊδεύει ότι θα καταντήσω σαν τη μάνα μου: ανίκανη να βγω από το σπίτι.

Διακρίνω επίσης στη μεζονέτα μου μια έντονη τάση να εξαντλεί

τα αποθέματά της μέχρις εσχάτων. Η θέρμανση είναι ανεπαρκής, τα σώματα του καλοριφέρ βγάζουν μια ζέστη σαν μπαγιάτικη ρηχή ανάσα και, παρόλο που είναι μόλις αρχές Νοεμβρίου, έχω ήδη γυρίσει τις στρόφιγγες στο τέρμα. Όταν κάνω ντους ανοίγω μόνο το ζεστό, καθόλου κρύο· ίσα που φτάνει για να μην τουρτουρίζω και επειδή ξέρω ότι δεν υπάρχει απόθεμα πλένομαι μέσα στο άγχος. Στο ψυγείο ο διακόπτης που ρυθμίζει την ψύξη είναι μονίμως στο τέρμα, αλλά και πάλι το γάλα κρατάει μόνο τρεις μέρες.

Όσο για τον διάκοσμο, σου προκαλεί μια αίσθηση χλεύης που τη βρίσκω απόλυτα ταιριαστή. Το ισόγειο είναι βαμμένο σε ένα άγριο κίτρινο, τσαπατσούλικά, φαίνονται οι πινελιές, αραιές, με γραμμές από άσπρο ανάμεσα σαν ακουαρέλα. Επάνω, στο υπνοδωμάτιό μου, οι τοίχοι έχουν βαφτεί με σφουγγάρι σε ερασιτεχνικό στιλ, ένα νερουλό γαλαζοπράσινο σαν παιδική μουντζούρα. Αυτό το μικρό τρεμουλιαστό σπιτάκι – δεν μου φαίνεται εντελώς αληθινό, Φράνκλιν. Ούτε κι εγώ.

Παρ' όλα αυτά, ελπίζω να μη με λυπάσαι· δεν είναι αυτή η πρόθεσή μου. Θα μπορούσα να είχα βρει πολύ καλύτερο κατάλυμα αν το ήθελα. Μ' αρέσει εδώ, κατά κάποιον τρόπο. Είναι φαιδρό, είναι σαν παιχιδάκι. Ζω σε ένα κουκλόσπιτο. Ακόμα και τα έπιπλα είναι εκτός κλίμακας. Το τραπέζι του φαγητού μου φτάνει ως το στήθος, πράγμα που με κάνει να νιώθω ανήλικη, ενώ το τραπεζάκι δίπλα στο κρεβάτι μου, όπου έχω στήσει τώρα τον φορητό υπολογιστή μου, είναι πολύ χαμηλό για να γράψεις – το ύψος του είναι κατάλληλο μάλλον για να σεβίρεις μπισκότα και χυμό ανανά σε παιδάκι του νηπιαγωγείου.

Ίσως αυτή η στρεβλή, νεανική ατμόσφαιρα να με επηρεάζει και έτσι να εξηγείται το ότι χτες, στις προεδρικές εκλογές, δεν πήγα να

ψηφίσω. Απλώς το ξέχασα. Όλα γύρω μου μοιάζουν σαν να συμβαίνουν πολύ μακριά. Όσο για τη χώρα, αντί να προτάσσει ένα σταθερό αντιστάθμισμα στην προσωπική μου διάλυση, φαίνεται να έχει προσχωρήσει αυτή στον δικό μου σουρεαλιστικό κόσμο. Οι ψήφοι καταμετρήθηκαν. Αλλά, σαν σε διήγημα του Κάφκα, κανένας δεν είναι σε θέση να πει ποιος νίκησε.

Κι έχω κι αυτά τα δώδεκα αυγά – ό,τι απέμεινε τέλος πάντων. Άδειασα τα πενιχρά υπολείμματα σε ένα μπολ και ψάρεψα από το ζουμί τα σπασμένα τσόφλια. Αν ήσουν τώρα εδώ θα τα έκανα χτυπητά, θα έφτιαχνα για τους δυο μας μια νόστιμη φριτάτα, με λεπτές φέτες πατάτα, κόλιαντρο και ένα κουταλάκι ζάχαρη, που είναι το μεγάλο μυστικό της συνταγής. Μόνη μου, θα τα ρίξω απλώς στο τηγάνι, θα τα ανακατέψω με το πιρούνι, θα τα ανασηκώσω άκεφα μια δυο φορές και τέρμα. Θα τα φάω όμως, παρ' όλα αυτά. Αυτή η ενέργεια της Μέρι είχε κάτι που, με έναν πρωτόγονο, ακατέργαστο τρόπο, βρίσκω μάλλον καλαίσθητο.

Το φαγητό με απωθούσε στην αρχή. Σε μια επίσκεψη στη μητέρα μου στο Ρέισιν, λίγο έλειψε να κάνω εμετό μόνο που είδα τα ντολμαδάκια της, κι ας είχε φάει όλη τη μέρα να ζεματίζει αμπελόφυλλα και να τυλίγει τη γέμιση από αρνίσιο κιμά και ρύζι σε μικρά, όμορφα πακετάκια. Της είπα να μου τα κρατήσει στην κατάψυξη. Στο Μανχάταν, όταν περνούσα βιαστική έξω από το ντελικατέσεν της 57ης οδού καθοδόν προς το δικηγορικό γραφείο του Χάρβεϊ, η πιπεράτη μυρωδιά του παστουρμά μού γύριζε το στομάχι. Αλλά η απέχθεια μου πέρασε, δυστυχώς. Όταν, ύστερα από τέσσερις πέντε μήνες, άρχισα να αισθάνομαι πείνα –λαιμαργία, για την ακρίβεια–, το ότι είχα όρεξη μου φάνηκε σαν απρέπεια. Έτσι, συνέχεια

να παίζω τον ρόλο της γυναίκας που έχει χάσει κάθε ενδιαφέρον για το φαγητό.

Ύστερα από κάνα χρόνο όμως, αναγκάστηκα να αντιμετωπίσω το γεγονός ότι όλο αυτό το θέατρο πήγαινε χαμένο. Κανείς δεν επρόκειτο να σκοτιστεί ακόμα κι αν γινόμουν ένα όρθιο πτώμα. Τι περίμενα; Ότι θα ερχόσουν εσύ να με πιάσεις από τα πλευρά με κείνα τα πελώρια χέρια σου που θα έφταναν να αγκαλιάσουν στήθος αλόγου, θα με σήκωνες στον αέρα και θα με μάλωνες τρυφερά και αυστηρά με τη φράση που είναι η κρυφή χαρά της κάθε γυναίκας του δυτικού κόσμου: «Είσαι πολύ αδύνατη»;

Γι' αυτό τρώω ένα κρουασάν μαζί με τον καφέ μου κάθε πρωί και, σαλιώνοντας το δάχτυλό μου, μαζεύω ακόμα και το τελευταίο ψιχουλάκι που θα πέσει στο τραπέζι. Ψιλοκόβω άσπρο λάχανο και έτσι γεμίζω εν μέρει αυτά τα ατέλειωτα βράδια. Μέχρι που έχω αρνηθεί και μια δυο φορές προσκλήσεις για φαγητό από τους ελάχιστους που μου τηλεφωνούν, συνήθως φίλους από το εξωτερικό που στέλνουν πού και πού κανένα e-mail, αλλά έχω χρόνια να τους δω. Ειδικά όταν δεν ξέρουν, και το καταλαβαίνω αμέσως αν ξέρουν ή όχι: οι ανίδεοι ακούγονται πάρα πολύ χαρωποί, ενώ οι γνωρίζοντες αρχίζουν να μου μιλάνε με ένα γεμάτο σεβασμό τραύλισμα, σε χαμηλούς, εκκλησιαστικούς τόνους. Προφανώς δεν θέλω να εξιστορήσω στους άσχετους τι έγινε. Ούτε κόπτομαι για τη βουβή συμπαράσταση των άλλων που δεν ξέρουν τι να πουν, οπότε αφήνουν εμένα να βγάλω τα σωθικά μου εν είδει διαλόγου. Αλλά εκείνο που πραγματικά με κάνει να αρνούμαι την πρόσκληση, με τη δικαιολογία ότι είμαι πολύ «απασχολημένη», είναι ο τρόμος ότι θα φάμε και οι δυο από μια σαλάτα, θα έρθει ο λογαριασμός, η ώρα θα είναι μόλις 8:30 ή 9:00 το βράδυ κι εγώ θα

γυρίσω στη μεζονέτα μου και δεν θα χρειάζεται να ψιλοκόψω τίποτε.

Είναι περίεργο πώς ύστερα από τόσα χρόνια ταξίδια για το Wing and a Prayer –κάθε βράδυ και άλλο εστιατόριο, τα γκαρσόνια να μιλάνε ισπανικά ή ταϊλανδέζικα, το μενού να περιλαμβάνει σεβίτσε ή σκύλο– προσκολλήθηκα εγώ σ’ αυτή την αυστηρή ρουτίνα. Φρίκη! Μου θυμίζω τη μάνα μου. Αλλά μου είναι αδύνατον να σπάσω αυτή την περιορισμένη ακολουθία (έναν κύβο τυρί ή έξι εφτά ελιές· στήθος κοτόπουλου, μπριζόλα ή ομελέτα· βραστά λαχανικά· ένα γεμιστό μπισκότο, γεύση βανίλια· ποτέ παραπάνω από μισό μπουκάλι κρασί), σαν να βαδίζω πάνω σε δοκό ισορροπίας και με ένα λάθος βήμα θα γκρεμιστώ. Έχω απορρίψει εντελώς τα όσπρια γιατί η προετοιμασία τους δεν είναι αρκετά κοπιαστική.

Τέλος πάντων, ακόμα και τώρα που δεν είμαστε μαζί, ξέρω ότι εσύ θα ανησυχούσες αν τρώω αρκετά. Πάντα ανησυχούσες. Χάρη στη μικρή εκδικητική ενέργεια της Μέρι Γούλφορντ, απόψε έφαγα καλά. Αλλά δεν ήταν πάντα τόσο ανώδυνα τα καμώματα των γειτόνων μας.

Τότε που πέταξαν γαλόνια κόκκινη λαδομπογιά σε όλη την μπροστινή βεράντα, παραδείγματος χάρη, όταν ακόμη έμενα στο νεοπλουτίστικο ράντσο μας (ράντσο ήταν, Φράνκλιν, σ’ αρέσει δεν σ’ αρέσει να το ακούς) στην Παλισέιντς Παρέιντ. Έλουσαν όλα τα μπροστινά παράθυρα, την εξώπορτα. Ήρθαν τη νύχτα και όταν ξύπνησα το άλλο πρωί η μπογιά είχε σχεδόν στεγνώσει. Είχα πιστέψει τότε, περίπου ένα μήνα μετά το –πώς να τη λέω τελικά εκείνη την Πέμπτη;– ότι ήταν αδύνατον να τρομοκρατηθώ ή να πονέσω περισσότερο. Υποθέτω ότι είναι συνηθισμένη αντίδραση, να νομίζεις

πως τίποτε δεν μπορεί να σε αγγίξει πια, όταν έχεις ήδη καταστραφεί τόσο απόλυτα.

Στρίβοντας από τη γωνία της κουζίνας για να περάσω στο καθιστικό εκείνο το πρωί, ένωσα ακριβώς αυτό, ότι ήμουν πλέον άτρωτη σε τέτοιου είδους ανοησίες. Άφησα ένα επιφώνημα. Το φως του ήλιου έμπαινε ποτάμι από τα παράθυρα, ή μάλλον κατά λωρίδες από τα τζάμια, εκεί όπου δεν είχε χυθεί μπογιά. Περνούσε επίσης από τα σημεία όπου το στρώμα της μπογιάς ήταν λιγότερο παχύ, βάφοντας τους υπόλευκους τοίχους εκείνου του τεράστιου χώρου στο ζοφερό σκούρο κόκκινο ενός φτηνού, κακόγουστου κινέζικου εστιατορίου.

Μια τακτική μου, που πάντα τη θαύμαζες, ήταν να αντιμετωπίζω στα ίσα ό,τι με τρώμαζε, αν και την είχα υιοθετήσει τότε που οι φόβοι μου έφταναν μέχρι το να χαθώ σε κάποια ξένη πόλη – δηλαδή, παιχνίδι για παιδιά. Και τι δεν θα 'δυνα τώρα για να γυρίσω πίσω στις μέρες που δεν είχα ιδέα τι με περίμενε (στο παιδικό παιχνίδι καθαυτό, για παράδειγμα). Αλλά οι παλιές συνήθειες δύσκολα κόβονται, οπότε, αντί να τρέξω πίσω στο κρεβάτι μας και να κουκουλωθώ με τις κουβέρτες, αποφάσισα να επιθεωρήσω τη ζημιά. Η μπροστινή πόρτα είχε φρακάρει και δεν άνοιγε, είχε κολλήσει από πηχτή κόκκινη λαδομπογιά. Σε αντίθεση με το πλαστικό χρώμα, η λαδομπογιά δεν διαλύεται με νερό. Και είναι πανάκριβη, Φράνκλιν. Κάποιος είχε ξοδέψει πολλά χρήματα εδώ. Μπορεί η παλιά μας γειτονιά να είχε αρκετά μειονεκτήματα, αλλά η φτώχεια σίγουρα δεν ήταν ένα απ' αυτά.

Έτσι, βγήκα από την πλαϊνή πόρτα με τη ρόμπα μου και έκανα τον γύρο του σπιτιού μέχρι την μπροστινή. Επιθεωρώντας σε όλο του το μεγαλείο το καλλιτέχνημα των γειτόνων μας αισθάνθηκα το

πρόσωπό μου να γίνεται εκείνη η «μάσκα απάθειας», όπως την περιέγραφαν οι *New York Times* από τη δίκη. Η *Post*, λιγότερο καλοπροαίρετη, χαρακτήριζε την έκφρασή μου καθαρά «προκλητική» και η τοπική *Journal News* το πήγε ακόμα παραπέρα: «Κρίνοντας από την παγερή, εχθρική πόζα της Ίβα Κατσαντουριάν, ο γιος της θα μπορούσε να μην έχει κάνει τίποτε πιο ακραίο από μια συνηθισμένη εφηβική σκανταλιά». (Το δέχομαι, ήμουν σφιγμένη στο δικαστήριο: μάτια μισόκλειστα, μάγουλα ρουφηγμένα. Θυμάμαι ότι είχα πιαστεί από το αγαπημένο σου σλόγκαν όταν ήθελες να το παίξεις γενναίος: «Ποτέ μην τους δείξεις ότι ζορίζεσαι». Αλλά «προκλητική», Φράνκλιν, «προκλητική»; Εγώ αγωνιζόμουν να μην κλάψω.)

Το αποτέλεσμα ήταν έξοχο, για όσους εκτιμούν το εντυπωσιακό, πράγμα για το οποίο εγώ, εκείνο τον καιρό, αδιαφορούσα. Το σπίτι έδειχνε σαν να του είχαν κόψει τον λαιμό. Πιτσιλισμένο με πληθωρικές κηλίδες Ρόρσακ, η απόχρωση του κόκκινου σχολαστικά επιλεγμένη –βαθιά, πλούσια και αισθησιακή, με έναν τόνο μπλε μαβί– πρέπει να είχε προκύψει από ειδική ανάμειξη. Σκέφτηκα κουρασμένα ότι αν οι ένοχοι είχαν ζητήσει να τους κατεβάσουν από το ράφι αυτή την απόχρωση αντί για εκείνη, η αστυνομία ίσως μπορούσε να τους εντοπίσει.

Δεν είχα καμιά διάθεση να ξαναμπώ ποτέ σε αστυνομικό τμήμα, εκτός αν αναγκαζόμουν.

Το κιμονό μου ήταν λεπτό, καλοκαιρινό, εκείνο που μου είχες χαρίσει εσύ στην πρώτη μας επέτειο, το 1980. Ήταν το μόνο κάλυμμα που είχα από σένα και δεν ήθελα τίποτε άλλο. Έχω πετάξει πάρα πολλά πράγματα, αλλά κανένα από αυτά που μου χάρισες εσύ ή αφήσες πίσω. Ομολογώ πως τα αναμνηστικά φυλαχτά σου με πονάνε. Γι' αυτό τα κρατάω. Αυτοί οι τύραννοι οι ψυχολόγοι θα

ισχυρίζονταν ότι οι γεμάτες ντουλάπες μου δεν είναι δείγμα «υγείας». Επιτρέψτε μου να διαφωνήσω. Σε αντίθεση με τον συντριπτικό, βρόμικο πόνο του Κέβιν, της μπογιάς, της ποινικής και της αστικής δίκης, αυτός ο πόνος είναι υγιεινός. Ακραία υποτιμημένη στη δεκαετία του '60, η υγιεινή ζωή είναι μια αξία που έχω φτάσει να εκτιμώ ως κάτι το εξαιρετικά σπάνιο.

Το ζήτημα είναι ότι, σφίγγοντας το μαλακό βαμβακερό σατέν και αξιολογώντας τον κάπως τσαπατσούλικο δωρεάν ελαιοχρωματισμό που οι γείτονές μας είχαν κρίνει σκόπιμο να μας προσφέρουν, εγώ κρύωνα. Ήταν Μάιος, αλλά με ψύχρα και δυνατό αέρα που θέριζε. Πριν το διαπιστώσω από προσωπική πείρα, ίσως φανταζόμουν ότι ύστερα από μια τεράστια προσωπική συντριβή όλες οι μικρές σκοτούρες της ζωής θα εκμηδενίζονταν. Δεν είναι αλήθεια. Και πάλι τρομάζεις, και πάλι απελπίζεσαι όταν χάνεται ένα δέμα σου στο ταχυδρομείο, και πάλι τσαντίζεσαι όταν ανακαλύπτεις ότι σε έκλεψαν στα ρέστα στο Στάρμπακς. Κάτω απ' αυτές τις περιστάσεις, είναι λίγο ντροπή να αισθάνομαι ότι θέλω μια ζακέτα ή ένα σάλι, ή να διαμαρτύρομαι γιατί μου έδωσαν ένα δολάριο και πενήντα σεντ λιγότερα ρέστα. Όμως ύστερα από εκείνη την *Πέμπτη*, ολόκληρη η ζωή μου έχει καλυφθεί από έναν τόσο βαρύ μανδύα ντροπής, που βρίσκω παρήγορες τέτοιες παροδικές μικροενοχλήσεις, σαν να είναι τα εμβλήματα μιας ευπρέπειας που καταφέρνει να επιζεί. Κρυώνοντας γιατί δεν είμαι καλά ντυμένη, ή αγανακτώντας που μέσα σε ένα Γουόλ Μαρτ μεγέθους αγελαδοτροφείου είναι αδύνατον να εντοπίσω έστω και ένα κουτί μεγάλα σπέρτα, χαίρομαι τη συναισθηματική κοινοτοπία.

Βαδίζοντας προσεχτικά προς την πλαϊνή πόρτα και πάλι, απόρησα πώς ενώ το σπίτι δεχόταν μια τέτοια σφοδρή επίθεση από

βάνδαλους, εγώ κοιμόμουν μέσα ανυποψίαστη. Το απέδωσα στη βαριά δόση ηρεμιστικών που έπαιρνα κάθε βράδυ (σε παρακαλώ, Φράνκλιν, μην πεις τίποτε, ξέρω ότι δεν συμφωνείς), μέχρι που συνειδητοποιήσα ότι έβλεπα το όλο πράγμα από λάθος σκοπιά. Ήταν ένα μήνα, όχι μια μέρα, μετά. Δεν υπήρχαν πια φωνές και γιουχαΐσματα, ούτε μαύρες κουκούλες του σκι, ούτε κοντόκανες καραμπίνες. Τώρα οι επιθέσεις γίνονταν στα κρυφά. Οι μόνοι ήχοι ήταν τίποτε κλαράκια που θα έσπασαν κάτω από σόλες παπουτσιών, ένας μουντός γδούπος όταν το πρώτο πλαστικό κουτί λαδομπογιά έπεσε στο λουστραρισμένο μαόνι της εξώπορτας μας, η ίδια η μπογιά να σκάει σαν κυματάκι όπως πετιόταν πάνω στις τζαμαρίες, το σιγανό ρατ-α-τατ-τατ όπως θα έσταζαν οι πιτσιλιές στις πλάκες, όχι πιο δυνατά από αραιές χοντρές σταγόνες βροχής. Το σπίτι μας δεν είχε μαρκαριστεί με το φωσφοριζέ σπρέι της αυθόρμητης οργής, είχε πασαλειφτεί με ένα μίσος που σιγόβραζε μέχρι να γίνει παχύρρευστο και πικάντικο σαν φίνα γαλλική σάλτσα.

Εσύ θα είχες επιμείνει να πάρουμε κάποιον να τα καθαρίσει. Ήσουν ανέκαθεν υπέρμαχος αυτής της εκπληκτικής τάσης των Αμερικανών για την εξειδίκευση, όπου υπάρχει πάντα ένας ειδικός για κάθε είδους ανάγκη, και μερικές φορές ξεφύλλιζες τον Χρυσό Οδηγό έτσι για πλάκα. «Καθαριστές ελαιοχρωματισμών: ειδίκευση στη βυσσινί λαδομπογιά». Όμως, είχαν γραφτεί τόσο πολλά στις εφημερίδες για το πόσο πλούσιοι ήμασταν και πόσο είχαμε κακομάθει τον Κέβιν. Δεν ήθελα να δώσω στο Γκλάντστοουν την ικανοποίηση να σαρκάσει, κοιτάξτε, πήρε υπηρέτη να της τα καθαρίσει, όπως κι εκείνο τον πανάκριβο δικηγόρο. Όχι. Τους ανάγκασα να με παρακολουθούν μέρα τη μέρα να τα ξύνω μόνη μου με το χέρι, να τρίβω ένα ένα τα τούβλα με το γυαλόχαρτο. Ένα βράδυ

έπεσε τυχαία το μάτι μου στον καθρέφτη ύστερα από μιας ολόκληρης μέρας ξεπάτωμα –ρούχα βρόμικα, νύχια ξεφλουδισμένα, μαλλιά γεμάτα ξεραμένο χρώμα– και τσίριξα. Μόνο άλλη μια φορά είχα τέτοια όψη.

Κάποιες εσοχές γύρω από την πόρτα ίσως έχουν ακόμη μια ρουμπινί ανταύγεια. Βαθιά στις ραγάδες αυτών των ψευτο-αντικέ τούβλων μπορεί να γυαλίζουν ακόμη κάποιες πιτσιλιές που δεν κατάφερα να φτάσω με τη σκάλα. Δεν το ξέρω. Το πούλησα το σπίτι. Μετά το αστικό δικαστήριο, δεν γινόταν αλλιώς.

Περίμενα ότι θα δυσκολευόμουν πολύ να ξεφορτωθώ το ακίνητο. Σίγουρα οι προληπτικοί υποψήφιοι αγοραστές θα έκαναν πίσω όταν θα ανακάλυπταν ποιοι ήταν οι ιδιοκτήτες. Μόνο που αποδείχτηκε για άλλη μια φορά πόσο λίγο γνώριζα την ίδια μου τη χώρα. Κάποτε με είχες κατηγορήσει πως σπαταλούσα όλη μου την περιέργεια στα «βρομοκράτη του Τρίτου Κόσμου», ενώ είχα μπροστά στα μάτια μου τη χώρα που ήταν αναμφισβήτητη η πιο εκπληκτική αυτοκρατορία στην ιστορία της ανθρωπότητας. Είχες δίκιο, Φράνκλιν. Δεν υπάρχει άλλη χώρα σαν αυτή.

Αμέσως μόλις μπήκε στη λίστα το σπίτι, οι προσφορές άρχισαν να πέφτουν βροχή. Όχι επειδή οι ενδιαφερόμενοι δεν ήξεραν· επειδή ήξεραν. Το σπίτι μας πουλήθηκε πολύ παραπάνω από την αξία του – πάνω από 3 εκατομμύρια δολάρια. Μέσα στην αφέλειά μου, δεν είχα αντιληφθεί ότι η ίδια η κακή του φήμη ήταν και το μεγαλύτερο ατού του. Τριγυρίζοντας στο κελάρι μας, τα φιλόδοξα νέα ζευγάρια προφανώς ονειρεύονταν ήδη την κορυφαία στιγμή του δείπνου με φίλους, όπου θα γιόρταζαν την αγορά του καινούργιου σπιτιού.

[Κλινγκ κλινγκ!] Παιδιά, ακούστε. Θα κάνω μια πρόποση, αλλά πρώτα, δεν θα το πιστέψετε από ποιον αγοράσαμε το σπίτι... Έτοιμοι; Από την Ίβα Κατσαντουριάν... Κάτι σας λέει το όνομα, ε; Σίγουρα. Πού σκοπεύαμε εμείς να μετακομίσουμε; Στο Γκλάντστοουν!... Ναι, Πιτ, αυτή η Κατσαντουριάν, απ' όλους τους Κατσαντουριάν του κόσμου, κατάλαβες τώρα; Χριστέ μου! Φίλε, είσαι πολύ αργός.

...Ναι, ο «Κέβιν». Τρελό, ε; Ο μικρός μου, ο Λόρενς, πήρε το δωμάτιό του. Πήγε να μου κάνει τον έξυπνο κιόλας ένα βράδυ. Μου ζήτησε να μείνει αργά να δει μαζί μου το Χένρι: Το πορτρέτο ενός κατά συρροή δολοφόνου, γιατί το δωμάτιό του ήταν στοιχειωμένο από τον «Κέβιν Κέτσαπ». Αναγκάστηκα να τον απογοητεύσω. Μικρέ, του λέω, λυπάμαι, αλλά αποκλείεται να έχει στοιχειώσει το δωμάτιό σου ο Κέβιν Κέτσαπ. Το κάθαρμα είναι ολοζώντανο και μια χαρά στην υγεία του σε μια φυλακή ανηλίκων στα βόρεια της Πολιτείας. Απορώ, ρε παιδιά, πώς αυτό το απόβρασμα δεν πήγε κατευθείαν στην ηλεκτρική καρέκλα... Όχι, δεν ήταν τόσο άσχημα όσο στο Κολουμπάιν. Πόσοι ήταν εδώ, γλυκιά μου, δέκα; Εννιά, σωστά – εφτά παιδιά και δύο ενήλικες. Και εκείνη η καθηγήτρια που σκότωσε το υποστήριζε, λένε, το παλιό παιδο. Τάχα φταίνει τα βίαια βίντεο ή η ροκ μουσική. Εμείς με τη ροκ δεν μεγαλώσαμε; Κανέναν από μας δεν έπιασε φονικό αμόκ στο γυμνάσιο. Ή, πάρτε παράδειγμα τον Λόρενς. Ο μικρός τρελαίνεται για σκοτωμούς και αίματα στην TV, δεν τον ταραάζει τίποτα, όσο ζωντανά κι αν είναι. Αλλά όταν πάτησε αυτοκίνητο το κουνέλι του; Έκλαιγε μια βδομάδα. Τα παιδιά καταλαβαίνουν τη διαφορά.

Τον μεγαλώσαμε ώστε να ξέρει ποιο είναι το σωστό. Μπορεί να φαίνεται άδικο, αλλά είναι ν' αναρωτιέται κανείς γι' αυτούς τους γονείς.

Ίβα

Τι συμβαίνει όταν η μητρότητα δεν είναι μια ονειρευμένη εμπειρία;
Πώς νιώθει μια μητέρα απέναντι στον γιο της τον δολοφόνο;
Ποιες είναι οι ευθύνες της;
Εγκληματίας γεννιέσαι ή γίνεσαι;

Η Ίβα ποτέ δεν ήθελε πραγματικά να γίνει μητέρα. Σίγουρα δεν ήθελε να γίνει η μητέρα ενός ψυχρού αγοριού που δολοφόνησε εφτά συμμαθητές του, έναν υπάλληλο της σχολικής καντίνας και μια δημοφιλή καθηγήτριά του λίγες μέρες πριν κλείσει τα δεκάξι. Δύο χρόνια μετά τα τραγικά γεγονότα, ήρθε η ώρα η Ίβα να αναλύσει με ειλικρίνεια τον γάμο, την καριέρα της, την οικογένειά της, τη σχέση της με τα παιδιά της, το φονικό ξέσπασμα του Κέβιν σε μια σειρά από αφοπλιστικά εξομολογητικές επιστολές που απευθύνονται στον χαμένο σύζυγό της, τον Φράνκλιν. Αφυπνιστικό και προκλητικό, το μυθιστόρημα αυτό αγαπήθηκε από εκατομμύρια αναγνώστες σε ολόκληρο τον κόσμο και προκάλεσε θύελλα συζητήσεων.

**ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΜΕΤΑΦΕΡΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ
ΜΕ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΡΙΑ ΤΗ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΗ ΜΕ ΟΣΚΑΡ
ΤΙΛΑΝΤΑ ΣΟΥΙΝΤΟΝ.**

ΤΙΜΗ: 7,70€

ISBN 978-960-566-959-1

9 789605 669591

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 6959